

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal

HØYRING AV FORSLAG TIL SKOGVERN

GAMMELSETERLIA NATURRESERVAT AURE KOMMUNE

Høyringsfrist 23.05.2022

2021/624

Framsida: Furuskog i nedre delar av tilbydd område.

Bakgrunn

Gjennom behandlinga av stortingsmeldinga Natur for livet – Norsk handlingsplan for naturmangfald (Meld. St. 14 (2015-2016)) vedtok Stortinget ei opptrapping av skogvernet i Noreg til 10 % av skogarealet. I februar 2022 var om lag 5,2 % av skogarealet og ca. 3,9 % av den produktive skogen verna i Noreg. Det er eit nasjonalt miljømål at «*et representativt utval av naturtypane i skog blir verna for kommande generasjonar*». Vern av skog er også viktig for å nå fleire av dei andre miljømåla, til dømes at «*utrydding av trua artar i skog skal opphøyra og status for artar i nedgang skal ha blitt forbetra innan 2020*» og at «*mangfald av naturtypar i skog skal bli tatt vare på eller gjenopprettast innanfor sitt naturlege utbreiingsområde, og slik at alle stadeigne artar finns i levedyktige bestandar*».

I stortingsmeldinga vert auka skogvern framheva til å ha stor positiv effekt på trua artar i skog, og Regjeringa vil vidareføre det langsiktige arbeidet med skogvern. Dette skal skje ved vern av offentleg eigd skog og ved frivillig vern av privateigd skog. Friviljug vern inneber at skogeigarane tilbyr staten vern av eigen skog.

Dersom ein har naturfagleg kunnskap om det aktuelt tilbodsområde frå før, kan slike data bli lagt til grunn for ein eventuell verneplanprosess. Dersom området ikkje er kartlagt tidlegare, vil miljøvernstyresmaktene også vurdere tilbudet og sette eventuelt i gang med naturfaglege registreringar for å kartlegge verneverdiar. I Møre og Romsdal er ein vesentleg del av den verneverdige skogen kartlagt tidlegare og aktuelle data er tilgjengelege i www.naturbase.no.

Om det på bakgrunn av ei slik registrering vil vere aktuelt å fremme eit verneforslag for det aktuelle arealet, skal det gjennomførast forhandlingar med grunneigar om avgrensing, verneforskrift og økonomisk erstatning. Når staten og grunneigar er kome til semje om desse punkta, vil området gjennomgå ei vanleg saksbehandling i tråd med naturmangfaldlova.

Tilbodet

Statsforvaltaren fekk tilbod om friviljug skogvern på gnr/bnr 97/1 og 98/1 i Aure kommune. Naturrestativet ligg aust for Skogsetvatnet og Vågosen på Ertvågsøya. Tilbodet vart framsett i brev frå ALLSKOG SA den 28.01.2021. Etter ei synfaring 22.06.2021 vart det avtalt ei mindre justering av tilbodet som no omfattar eit areal på ca. 1549 dekar.

Det naturfaglege grunnlaget for eit vern er basert på kartlegging av naturtypar i Aure gjort av Geir Langelo og Finn Oldervik i 2009.

ALLSKOG har taksert skogen i tilbodsområdet, og det blir forhandla fram ein erstatningsavtale med grunneigaren. Området vil ikkje bli tilrådd verna før avtalen om erstatning er signert, men ALLSKOG har på vegne av grunneigarane akseptert at planprosessen vert sett i gang. Statsforvaltaren meldte oppstart av verneplanprosess for området i brev av 16.12.2021.

Heimelsgrunnlag

Vern av spesielle område eller førekomstar skjer i medhald av lov av 16. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfald (naturmangfaldlova) jf. §§ 33-51. I naturmangfaldlova er det gjeve heimel for vedtak av ulike vernekategoriar. Vernekategorien naturreservat, som er det strengaste vernet etter naturmangfaldlova, blir foreslått brukt for skogsområda i dette verneplanframlegget.

Naturmangfaldlova § 37 i har slik ordlyd:

«Som naturreservat kan vernes områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,
- b) representerer en bestemt type natur,
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst, eller
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi.

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettingstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for å ivareta verneformålet, skal det samtidig med vernevedtaket legges frem et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk godtgjørelse til private som bidrar til områdetets skjøtsel.»

Naturfaglege registreringar

Tilbudsområdet omfattar sørlege delar av lokaliteten Skauset-Hermundslia-Vågos BN00061139 med kystfuru av kategori A (svært viktig). Der vi kan skilje ut dei sørlege delane er desse omtala slik:

«Vidare sørover består lokaliteten av ei for det meste bratt, vestvendt li der det er registrert mange raudlisteartar knytt til gammal furuskog. Den sørlegaste delen av lokaliteten er eksponert meir mot sør, noko som medfører noko innslag av meir varmekjær vegetasjon her. På grunn av arronderinga er det også teke med litt meir forstyrra område i denne delen av lokaliteten. Bergartane innan lokaliteten er frå jorda si urtid og oldtid (prekambrium – paleozoikum) og tilhøyer det såkalla Ertvågsøykomplekset. Mykje av området er dominert av grå, finkorna gneis, men det er også store område der rikare bergartar med innslag av amfibolitt, glimmerskifer, kalksilikatskifer og kalkspatmarmor kan finnast. Dette gjeld særleg områda heilt i nord og heilt i sør. Klima. Lokaliteten ligg i grenseland mellom Ot3, sterkt oseanisk seksjon, (vintermild underseksjon) og klart oseanisk seksjon, O2. Vidare er lokaliteten for det meste eksponert mot vest, - berre i sør er lokaliteten sørleg eksponert. Heile lokaliteten kan plasserast i sør- til nordboreal vegetasjonssone, mesteparten likevel i nordboreal sone. Det er mest i sør at det er noko sørboreal vegetasjonssone og her finn ein og innslag av varmekjære artar som litt hassel og alm.»

«Det meste av området er ganske bratt, og består av gammal furuskog i blanding, særleg med bjørk, men også noko rogn og selje - av og til også med litt hassel og osp. Lokaliteten har intakt alderslement, samt kontinuitet i daudvedelementet, med stadvis mykje av både gadd og læger.

Heilt i sør er det litt innslag av hassel i lågurtskog, men dette området er noko forstyrra av flatehogst. Mesteparten av lokaliteten har læger og gadd i mange aldersfasar, inkludert høgstubbar, mest av furu, men også ein god del av bjørk. Mykje av området verkar å vera utsett for stormfelling, noko som kan vera med å forklara det store artsmangfaldet av råtevedsoppar på furu.

Furu, einer, gran, bjørk, gråor, rogn, selje, strutseving, blåbær, tytebær, maiblom, krekling, kvitveis, fugletelg, hengeving, fjellsyre, mjødurt, jordbær, skogfiol, skogstjerne, bjønnekam, gulaks, røsslyng, storfrytle, fjellmarikåpe, storkransmose, etasjemose, gubbeskjegg (NT), grønnever, lungenever, sølvnever, kystvrenge, kystfiltlav og blåfiltlav vart notert her ved inventeringa den 19.05.2009.

Det er likevel dei mange raudlisteartane av vedboande sopp som gjer denne lokaliteten spanande og verdfull. Det er registrert heile 16 artar av raudlista råtevedsoppar her og fleire av dei er registrert meir enn ein gong innan lokaliteten. I tillegg er det registrert to artar som begge er nye for Europa. Den første av desse, *Leptosporomyces mundus* (Jacks. et Deard) er påvist nokre få gonger i Kanada (British Columbia) og USA (Wyoming, California og New Jersey), aldri tidlegare i Europa eller Noreg. Den andre, *Ceraceomyces subapiculatus* (Bres.) Ginns er tidlegare berre påvist i USA, Idaho og Montana og visstnok berre med eit funn i kvar av dei to nemnde statane. Begge funna vart gjort kring 1920. (Pers meld; professor Karl-Henrik Larsson UiG). Både *Leptosporomyces mundus* og *Ceraceomyces subapiculatus* verkar dermed å vera ekstremt sjeldne og det er ikkje usannsynleg at dei bør inn på den mest truga kategorien (CR) på raudlista. Dei registrerte raudlista vedboande soppene er: *Antrodia albobrunnea* (NT), *Antrodiella pallasii* (VU), *Chaetoderma luna* (NT), *Hyphodontia curvispora* (VU), *Hyphodontia halonata* (DD), *Hyphodontia pruni* (NT), *Irpicodon pendulus* (NT), *Oligoporus hibernicus* (NT), *Oligoporus lateritius* (VU), *Phlebia longicystidia* (DD), *Phlebiella subflavidogrisea* (DD), *Physodontia lundellii* (VU), *Skeletocutis lenis* (NT), *Skeletocutis stellae* (VU), *Trechispora candidissima* (DD) og *Tubulicrinis inornatus* (DD). *Hyphodontia halonata* er funne berre nokre få gonger i Noreg og også denne arten kan høyre til dei som er kritisk truga (CR). Furupiggmusling (*Irpicodon pendulus*) (NT) er ein art som i følge soppdatabasen berre er registrert på Sørlandet/Austlandet tidlegare. Funnet på denne lokaliteten er dermed det første i Noreg utanom dei nemnde landsdelane. Det bør nemnast at det er registrert furustokkkjuke (*Phellinus pini*) på lokaliteten, ein art som er rekna som ein god signalart på gamle furuskogar. Ein finn og ein stor samanhengande førekomst av den raudlista laven gubbeskjegg (NT), med eit individtal på fleire tusen.»

Kunnskapsgrunnlaget viser at utvidingsområdet har kvalitetar for vern som naturreservat. Her er svært verdfull kystfuruskog. Mangelanalysar av skogvernet gjort av Norsk institutt for naturforskning i 2016 viser at slike skogar er underrepresentert i verneområda. Her er såleis både sjeldne og trua naturtypar, samt svært mange raudlista soppar.

Brukarinteresser

Slike lågareliggende skogar har tradisjonelt vorte utnytta til ved- og tømmerhogst og beite.

Fakta ut frå skograpport Kilden:

Totalareal: ca. 1550 daa.

Det er utført skogbruksplanlegging med miljøregistreringer i området.

Svært viktige naturtyper i skog: 649 daa - Kystfuruskog

Produktivt skogareal(AR5): ca. 862 daa

Skog, særskilt høg bonitet	Skog, høg bonitet	Skog, middels bonitet	Skog, lav bonitet	Uproduktivt, skrinnsfastmark, myr
14	508	52	288	760

Skogressurskart (SR 16) – volum (daa):

0-100 m ³ /ha	100-200 m ³ /ha	200-300 m ³ /ha	300-400 m ³ /ha	> 400 m ³ /ha
512	481	53	20	2

Avgrensa område ligg ganske høgt over havet og skogen ber nok preg av dette. Storparten av den produktive skogen ligg innanfor naturtypen kystfuruskog. Ifølgje skogbruksplana er det delar av to granbestand innanfor tilbudsområdet knytt til ei hogstflate. Her bør ein vurdere grensene for areal som evt. skal vernast. Elles ser det ut til at grensene går utanfor skog som er kultivert/forvalta.

Området vert no nytta til friluftsliv som storviltjakt og lokal turgåing.

Vi er ikkje kjent med kulturminne i området.

Området er sett av til LNF-område i kommuneplanen sin arealdel.

Saksbehandling

Oppstartsmelding

Statsforvaltaren sendte ut melding om oppstart av verneplanprosessen for utviding av Krokvatnet naturreservat til fleire aktuelle interessepartar i brev av 16.12.2021. Frist for innspel til planarbeidet var sett til 28.01.2022.

Det har kome 7 innspel til oppstartsmeldinga. Statens Kartverk, Språkrådet, Direktoratet for mineralforvaltning og Statnett har ingen spesielle merknader.

Møre og Romsdal fylkeskommune har ikkje merknader, men peikar på at planarbeidet må synleggjere kulturverninteresser og føresegnene bør sikre desse.

Forsvarsbygg ber om at det vert gjort unntak for militær operativ verksemd og unntak for avgang og landing med Forsvaret sine luftfartøy.

Norges vassdrags- og energidirektorat viser til at Mellom AS har områdekonsesjon, og ber om at dei vert inkluderte i høyringslistene.

Statsforvaltaren viser til at standardforskriftene vil fange opp dei interessene som er framheva.

Vidare saksgang

I samsvar med naturmangfaldlova og saksbehandlingsreglane i denne, sender Statsforvaltaren med dette verneframlegg på høyring.

Skogen er taksert av ALLSKOG i samarbeid med Staten sin skogsakskunnige. Det blir gjennomført forhandlingar med grunneigarane om erstatning, avgrensing og framlegg til forskrift.

Etter denne lokale og sentrale høyringa, vil Statsforvaltaren, på bakgrunn av høyringsdokument og innkomne fråsegner, skrive ei tilråding til Miljødirektoratet. Direktoratet fremmer så saka for Klima- og miljødepartementet som deretter vil førebu ho og legge fram eit forslag om vernevedtak for Kongen i Statsråd.

Etter vernevedtaket ved kgl. res. vil erstatningar bli utbetalte i samsvar med avtalen. Statsforvaltaren får så i oppdrag å gjere vedtaket kjent og sørge for at reservatet blir merka og skilta. Merking og oppmåling blir gjort av jordskifteretten etter krav frå Statsforvaltaren om grensegang og merking.

Framlegget til naturreservat går fram av vedlagt vernekart.

Ut frå normal saksbehandlingstid kan eit vernevedtak tidlegast skje i desember 2022.

Vedlegg 1.

Forskrift om vern av Gammelseterlia naturreservat, Aure kommune, Møre og Romsdal

Fastsett ved kongeleg resolusjonmed heimel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremja av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 Føremål

Føremålet med forskrifta er å ta vare på eit verdfullt skogsområde som inneheld trua og sjeldan natur. Området representerer ein naturtype med store verdiar knytt til furuskog og rik edellauvskog. Skogen er velutvikla og har fleire kravfulle artar.

Det er ei målsetting å behalde verneverdiane i mest mogleg urørt tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

§ 2 Geografisk avgrensing

Naturreservatet omfattar følgjande gnr./bnr.: Aure kommune: 97/1 og 98/1.

Naturreservatet dekker eit totalareal på 1549 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet Dei nøyaktige grensene for naturreservatet skal merkast i marka. Knekkpunkta skal koordinatfestast.

Verneforskrifta med kart blir oppbevart i Aure kommune, hos Statsforvaltaren i Møre og Romsdal, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernereglar

I naturreservatet må ingen gjere noko som skadar verneverdiane som går fram av føremålet med vernet.

I naturreservatet gjeld følgjande vernereglar

- a. vegetasjonen, medrekna daude buskar og tre, er verna mot skade og øydelegging. Det er forbode å fjerna planter og sopp inkludert lav eller delar av desse frå naturreservatet. Planting eller såing av tre og annan vegetasjon er forbode
- b. dyrelivet, medrekna reirplassar og hiområde, er verna mot skade, øydelegging og unødig forstyrring. Utsetting av dyr er forbode
- c. det må ikkje setjast i verk tiltak som kan endra naturmiljøet, som til dømes oppføring av bygningar, anlegg, gjerde, andre varige eller mellombelse innretningar, parkering av campingvogner, brakker el. l., framføring av luftleidningar, jordkablar, kloakkleidningar, bygging av vegar, drenering eller anna form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte tilførsler av forureining, etterlating av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske plantevern- eller skadedyrmiddel. Forsøpling er forbode. Opplistinga av tiltak er ikkje uttømmmande.
- d. bruk av naturreservatet til større arrangement er forbode
- e. bålbrekking er forbode

§ 4 Generelle unntak frå vernereglane

Vernereglane i § 3 andre ledd er ikkje til hinder for

- a. sanking av bær og matsopp
- b. jakt og fangst i samsvar med gjeldande lovverk
- c. felling av store rovdyr i samsvar med gjeldande lovverk
- d. vedlikehald og bruk av eksisterande jakttårn

- e. beiting
- f. utsetting av saltsteinar
- g. oppsetting av midlertidige, mobile jakttårn for storviltjakt
- h. fjerning av mindre mengder kvist i samband med utøving av storviltjakt
- i. bålbrekking med tørrkvist frå bakken eller medteken ved i samsvar med gjeldande lovverk

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsamt og ta omsyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminne.

I naturreservatet gjeld følgjande reglar om ferdsel

- a. motorisert ferdsel er forbode, medrekna landing og start med luftfartøy
- b. utanom eksisterande stiar er sykling, riding og bruk av hest forbode

§ 6 Generelle unntak frå ferdselsreglane

Ferdselsreglane i § 5 er ikkje til hinder for gjennomføring av militær operativ verksemd og tiltaki samband med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsverksemd, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltingsoppgåver som er bestemt av forvaltingsstyresmakta. Unntaket gjeld ikkje øvingskøyring.

Ferdselsreglane i § 5 andre ledd er ikkje til hinder for

- a. naudsynt motorferdsel for uttransport av sjuke og skadde bufe. Køyretøy som nyttast skal vera skånsamt mot markoverflata. Det skal gjevast melding til ansvarleg oppsyn for verneområdet før køyring skjer
- b. naudsynt uttransport av felt elg og hjort med lett beltekøyretøy som ikkje set varige spor i terrenget
- c. landing og start med Forsvarets luftfartøy

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsreglar

Forvaltingsstyresmakta kan etter søknad gi dispensasjon til

- a. istandsetting, vedlikehald og skjøtsel av kulturminne
- b. tiltak i samband med forvaltning av vilt og fisk
- c. naudsynt uttransport av felt elg og hjort med andre køyretøy enn lett beltekøyretøy som nemnt i § 6 andre ledd bokstav b
- d. ringbarking, hogst og uttak av gran, platanlønn og andre framande treslag
- e. merking og rydding av nye stiar
- f. avgrensa bruk av naturreservatet for aktivitetar nemnt i § 3 andre ledd bokstav d
- g. oppsetting og vedlikehald av gjerde
- h. gjenoppføring av bygningar og anlegg som går tapt ved brann eller naturskade
- i. bruk av naturreservatet til miljøtilpassa reiselivsverksemd i samsvar med plan godkjent av forvaltningsstyresmakta
- j. øvingskøyring for formål nemnt i § 6 første ledd
- k. naudsynt motorferdsel for aktivitetar etter § 4 bokstav f og § 7 bokstav b, d, g og h

§ 8 Generelle dispensasjonsreglar

Forvaltingsstyresmakta kan gjera unntak frå forskrifta dersom det ikkje strir mot føremålet med vernet og ikkje kan påverke verneverdiane nemneverdig, eller dersom omsynet til tryggleik eller omsynet til vesentlege samfunnsinteresser gjer det naudsynt, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltingsstyresmakta, eller den forvaltingsstyresmakta bestemmer, kan setja i verk tiltak

for å oppretthalda eller oppnå den natur- og kulturtilstanden som er føremålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 10 Forvaltningsplan

Det kan utarbeidast forvaltningsplan med nærare retningsliner for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan innehalde nærare retningsliner for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 Forvaltningsstyresmakt

Miljødirektoratet fastset kven som skal ha forvaltningsstyresmakta etter denne forskrifta.

§ 12 Ikraftsetjing

Denne forskrifta trer i kraft straks. Samstundes blir Forskrift om fredning av Krokvatnet som naturreservat, Aure kommune, Møre og Romsdal, oppheva.